

„Születésed napjától tiéd a királyság
szentséges fényességben
a hajnalszín előtt szültelek téged.”

(Zsolt. 109, 3)

Áldott karácsonyt, békés szép ünnepet!

**„Virtuális tájékozódás – virtuális tájékoztatás”
– továbbképzés a győri megyei könyvtárban**

2005 őszén Győrben, a **Kisfaludy Károly Megyei Könyvtárban** két napos továbbképzésen vehettek részt a térség könyvtárosai, melyet **„Virtuális tájékozódás – virtuális tájékoztatás”** címmel rendezett a megyei könyvtár.

Az első napról (szeptember 27.) az előző Hírlevélben olvashattak a Kollégák.

A második napon a **„Könyvtári hét”** egyik **programjaként, október 4-én „Etikai és jogi kérdések. Könyvtárak és szolgáltatásaik”** címmel hallhattunk előadásokat.

Az első előadó **Dr. Horváth Sándor Domonkos** (Galgóczi Erzsébet Városi Könyvtár, Győr) jogász-könyvtáros volt. A kolléga - a KATALIST-en gyakran olvashatjuk a leveleit - **„A könyvtárosi tevékenység bináris kódjai”** címmel tartott előadást, melynek szövege olvasható a **www.kulturalisjog.hu** Internetcímen. Az előadó, aki tagja a könyvtáros etikai kódexet előkészítő bizottságnak, a kódex „tízparancsolatát” - így nevezte az etikai kódex tervezet 10 fejezetcímét - elemezte, párhuzamba állítva az egyéb tudományterületeken használt ún. bináris kódokkal.

A másodikként **Amberg Eszter** (Könyvtári Intézet): **„A Szerzői jogi törvény könyvtárakat érintő jogszabályai és a digitalizálás”**- ról beszélt, majd **Keszthelyi András** (Budapesti Műszaki Főiskola) mondta el gondolatait a **„Korlátozható-e az Internet-használat a könyvtárban”?** kérdéssel kapcsolatban.

Délután a szlovákiai Somorján működő **Bibliotheca Hungarica** gyűjteményt mutatta be Véghe László, majd a **Burgenlandi Magyar Könyvtár** (Alsóőr) Kelemen László. Utolsó előadóként a **Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár szolgáltatásairól** tájékoztatta a résztvevőket Nagy Mária könyvtáros.

Ásványi Ilona
Főapátsági Könyvtár Pannonhalma

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2005/4. sz.

Beszámoló a 2005. október 12-én tartott elnökségi ülésről

Az EKE elnöksége október 12-én **rendkívüli** elnökségi ülést tartott a Ráday Könyvtárban.

A rendkívüli elnökség összehívását az elnökség két tagja is kérte, mivel a Magyar Köztársaság jövő évi **költségvetésének tervezete** olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyek az egyházi könyvtárak működését komolyan veszélyeztetik. Az elnök ismertette a 2006. évi költségvetési tervezetet, melyben a jövő évi egyházaknak előirányzott gyűjteményi támogatás mintegy **40 %-kal kevesebb**, mint az idei. Ezen kívül az NKÖM Könyvtári Főosztályának előirányzott összeg is ötödére csökken (2005-ben 250 mFt, 2006-ban 50 mFt). Ez bennünket is érint, hiszen ebből az alpból kapnak pályázati támogatást könyvtáraink, s az országos hatókörű civil szervezetek (pl. EKE) működési kiadásainak támogatását is ebből nyerjük. A tervezet egyéb, az egész könyvtári rendszert érintő kérdésekről is rendelkezik, így szóba került a dokumentumvásárlási kedvezmény eltörlése, de tervezik a Kulturális törvény bizonyos paragrafusának módosítását is.

Az elnök ismertette az idei gyűjteményi támogatással kapcsolatos tényeket. A fenntartók júniusig az éves összeg 31,5 %-át kapták meg. (Egyes információk szerint, az éves összeg 50%-a már átutalásra került, bár ez még a gyűjteményeknél nem jelent meg.) A minisztériumi fejezeti előirányzatok 10%-át májusban zárolták, ez érződik több érvényes és elnyert pályázati támogatás kifizetésének átütemezésében is. Szeptember 26-án Gulyás államtitkár úrral egyeztettek a katolikus egyház képviselői, megtudták: az év elején visszatartott 10 %-ot nem fogja a minisztérium utalni.

Az elnök beszámolt arról, hogy az **MKE és az IKSZ elnöksége** (tehát a civil szakma) a kulturális miniszternél tett „tiltakozó” látogatása során említette az egyházi könyvtárak problémáit is a jövő évi költségvetés tervezettel kapcsolatosan.

A tények ismeretében az **elnökség megfogalmazott egy tiltakozást** „Az egyházi közgyűjtemények 2006. évi állami támogatásának tervezett csökkentéséről” címmel. Ebben kifejeztük aggodalmunkat, hogy a támogatás tervezett csökkentése megoldhatatlan feladat elé állítja az egyházi fenntartókat. Ezzel komoly kárt szenvedne a könyvtárakban folyó munka, akadályozná az olvasók hozzáférését értékeinkhez, olyan információkhoz, melyeket csak könyvtáraink őriznek, ez pedig alkotmányos joguk. A támogatások ilyen mértékű csökkentése sérti az egyes egyházak Magyar Állammal kötött megállapodását is.

Az elnökség megállapodott abban, hogy a **tiltakozást megkapja Gulyás Kálmán egyházi ügyekkel foglalkozó államtitkár, Bozóki András miniszter, Skaliczki Judit főosztályvezető, Semjén Zsolt KDNP elnök, a Magyar Országgyűlés Kulturális és Sajtóbizottsága, valamint egyházaink vezetői**. A testület határozatot hozott arról, hogy amennyiben tiltakozásunk nem hoz eredményt, a sajtó nyilvánosságához fordulunk problémánkkal, aminek megszövegezéséről egy újabb elnökségi ülés dönt majd.

Kezdeményezésünkhöz - az EKE elsőbbségével - a **Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete is csatlakozott**.

Az elnökségi ülésen további aktuális ügyekről is szó esett. Tájékoztatást kaptunk a **Szomszédolás című programról**, és az iskolai könyvtáros munkacsoport létrehozásának tervéről. Miután Viola Ernő lemondott elnökségi tagságáról, az elnökség a következő közgyűlésig kilenc taggal folytatja tovább munkáját.

A továbbiakban magam számoltam be a **csurgói közgyűlés, a BETH gyűlés költségvetéséről és az aktuális pályázatokról**.

Török Beáta
Sapientia Szerzetes Hittudományi
Főiskola Könyvtára

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2005/4. sz.

A Szomszédolás programsorozat 2005. évi rendezvényei

Szomszédolás Szentendrén *2005. október 18.*

Az **Egyházi Könyvtárak Egyesülése** által meghirdetett „**Szomszédolás**” című programsorozat első rendezvényének Szentendre adott otthont. A résztvevő kollégák (egyházi és civil könyvtárosok egyaránt) a **Szerb Ortodox Egyházmegyei Könyvtár**at, az **Ars Alba** restaurátor műhelyt és a **Nagybányai Festőiskola** művészeinek kiállítását látogathatták meg.

A Szerb Ortodox Egyházmegyei Könyvtárban **Vukovits Koszta** történeti bevezetője után a Budai Szerb Ortodox Egyházmegye múzeumának gyűjteményét ismerhették meg a résztvevők. A múzeumlátogatás után alkalom nyílt a **levéltár**, a **könyvtár** és helyi **szerb ortodox templom** megtekintésére is.

Az ebéd után a társaság rövid **városnézésen** vett részt, ahol Szentendre történetéről Schramkó Péter tartott ismertetőt, majd a helyi római katolikus templomot ismerhették meg a látogatók. Az **Ars Alba restaurátor műhely** mindennapi munkájába **Fehrentheil Henriette** és **Schramkó Péter** vezette be a könyvtárosokat. A könyvrestaurálás munkafolyamatairól, technikáiról, eszközeiről hallhattak a kollégák, majd a tényleges munkafolyamatokba is betekintést nyerhettek. A szakmai programok után a résztvevők fakultatív módon megtekinthették a **MűvészetMalom Európa művésztelepei: Nagybánya** című kiállítását is, ahol a Nagybányai Művésztelep alapítóinak és az iskola későbbi nemzedékének mintegy száz műalkotása került kiállításra.

Szomszédolás Budapesten *2005. november 22.*

A programsorozat második rendezvényének házigazdája két budapesti intézmény volt: a **Magyarországi Unitárius Egyház Könyvtára** és az **Országos Rabbiképző Intézet – Zsidó Egyetem Könyvtára**.

Az első helyszínre érkező résztvevők megtekinthették a **Magyarországi Unitárius Egyház** állandó kiállítását, majd egy közös áhítaton vehettek részt. A rendezvény megnyitója után a könyvtár és az unitárius egyházmegye történetéről a könyvtár vezetője, **Muszka Ibolya** tartott rövid ismertetőt, majd a **templomot**, a **könyvtár**at és **levéltár**at valamint a **Heltai Gáspár Unitárius Könyvesbolt**ot tekinthették meg a látogatók.

A kollégák délután az **Országos Rabbiképző Intézet – Zsidó Egyetem Könyvtár**át látogatták meg. **Dr. Borsányi-Schmidt Ferencnek**, a könyvtár vezetőjének bemutatója után alkalom nyílt az intézmény épületének és könyvtárának megtekintésére is.

A programsorozat idei rendezvényei sikeresen zárultak, és céljukat – hogy kötetlenül mutassanak be egy-egy különleges egyházi gyűjteményt – a résztvevők visszajelzése alapján maradéktalanul teljesítették. Reméljük, hogy a programsorozat keretei között még több hasonló érdekes és hasznos szakmai napon vehetnek részt az EKE könyvtárosai.

Porkoláb Annamária
JTMR Szegedi Könyvtára

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2005/4. sz.

„Kulturális honlapjaink minősége - európai szemmel” szakmai nap (OSZK, 2005. október 26.)

A **MINERVA projekt** hazai képviselői és a **MEK Egyesület** „Kulturális honlapjaink minősége - európai szemmel” címmel **szakmai napot** rendezett **2005. október 26-án** az Országos Széchényi Könyvtárban.

A szakmai napot **Horváth Ádám** (OSZK) nyitotta meg, a levezető elnök **Káldos János** (OSZK-MEK) volt.

Elsőként **Rónai Iván** (NKÖM – Minerva Plus NRG): **A kulturális honlapok minősége európai szemmel** című előadásában a honlapok minőségi követelményeinek 10 szempontjáról beszélt. (A témáról olvashatunk a <http://www.mek.oszk.hu/minerva/html/dokumentumok.htm> webhelyen).

Szalóki Gabriella (OSZK – Minerva Plus) egy, a kulturális honlapokra vonatkozó **felmérésről** szólt. A felmérésben 5 könyvtár vett részt: a MEK, a Neumann Ház, a Heves Megyei Levéltár, a Miskolci Egyetem honlapja, valamint a Képzőművészet Magyarországon című honlap. **Pálvölgyi Mihály** (BDF – Calimera Projekt): **Kulturális intézmények webhelyeinek és webszolgáltatásainak használhatósági tesztelését** ismertette. A világszerte (köztük Magyarországon is) folyó vizsgálatok eredménye a Calimera honlapon olvasható: www.calimera.org. **Vida Andrea** (SZTE) a könyvtári honlapépítés új lehetőségeiről beszélt a **szegedi egyetem** éppen **megújuló honlapja** kapcsán.

További előadók és előadások: **Fejős László** (OSZK-KI): **Honlapnézőben: megyei könyvtáraink az interneten**. **Szeljak György** (Néprajzi Múzeum): **A Néprajzi Múzeum honlapja és tartalomfejlesztési tervei**. **Virágos Márta** (DEENK): **Integrált egyetemi könyvtár honlapkészítésének dilemmái**. **Sághi Ilona** (FSZEK): **A Szabó Ervin Könyvtár portálja, szervezeti háttér**. **Bíró Szabolcs** (Neumann-ház): **Cocoon alapú webtartalom generálás XML és XSL Felhasználásával**. **Moldován István** (OSZK-MEK): **Az akadálymentesítés szempontjai a kulturális honlapoknál - a VMEK**.

Nagy Balázs

Főapátsági Könyvtár, Pannonhalma
az EKE honlap szerkesztője

„10 éves az egyetemi szintű könyvtáros képzés Szegeden”

A Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Könyvtártudományi Tanszéke a közel egy éve átadott Tanulmányi és Információs Központban rendezte meg jubileumi konferenciáját október 28-án. A Katalisten közzétett felhívásra az elmúlt egy évtizedben végzett 306 hallgatóból 75-en jeleztek vissza, és közel 40 fő meg is jelent, ami – tekintve a szakmából elvándoroltakat, megszűnt e-mail címeket, esetleges családi okokat – mindenképpen öröndetes szám.

A rendezvényt a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar tanszékvezetője, **Barátné Dr. Hajdu Ágnes** és az egyetemi könyvtár főigazgató-helyettese, **Bakonyi Géza** nyitották meg, majd a délelőtti ülészak moderátora, **Mader Béla** főigazgató kért szót.

Az első előadó, **Bakonyi Géza** az egyetemi szakképzésről szólva kiemelte a Bolognai folyamattal járó változásokat, az átjárhatóság és a többszintű oklevelek hasznosságát, de a hosszú távú tervezés és a változás nehézségeit is.

Ezt követően **Hajdu Ágnes** összefoglalta a városban folyó főiskolai könyvtárosképzés történetében 1969 óta eltelt három és fél évtizedet, kitérve a közben megszűnt számtalan nappali és levelezős képzésformára és programra, megemlékezve az egykori munkatársakról.

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2005/4. sz.

Harmadikként **Keveházi Katalin**, az egyetemi könyvtár Feldolgozó Osztályának osztályvezetője a kezdetben diplomához csatolt betétlappal igazolt, mára (B major szakos átmenetet követően) önállósult régi könyves szak rövid történetét vázolta fel.

A következő negyedórában **Sándor Ákos**, az Automatizálási Fejlesztési Osztály osztályvezetője az oktatás során szerzett személyes tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal.

A könyvtárosképzésben használatos digitális tankönyveikről tartott beszámolót **Hegyi Ádám**, a Mokka-R projektvezetője.

Aktuális témával jelentkezett **Németh Márton**, aki az Európai Unió és a hazai könyvtárosképzést hasonlította össze külföldi folyóiratok felmérései alapján.

Az ebédszünet előtt **Tózsér Istvánné** és **Tompa Zsoltné** személyes hangvételi előadásaikban vázolták a könyvtáros életpálya szépségeit és megosztották velünk emlékeiket az egyetemen töltött évekről.

Az új épületben tett rövid helyismereti körséta, valamint a délutáni ülészak moderátora, **Kokas Károly** informatikai főigazgató-helyettes néhány kedves története után folytatódott a program.

Az első előadó, **Varga András** a Régi Könyvek Tárának munkatársa néhány különleges kötetrel (többek között a Szakácsmesterségnek könyvecskéje) mutatta be a különgyűjteményt.

A hazánkban viszonylag újnak számító irodalmi tématerképekben rejlő lehetőségekkel és az elektronikus folyóiratok szerkesztésével ismertette meg a hallgatóságot **Csáki Zoltán**, a MEK könyvtárosa.

Negyedik előadóként **Bán Attila** az egyetemi könyvtár munkatársa összefoglalta, milyen módon vesznek részt a hallgatók az intézmény informatikai munkájában, majd röviden bemutatta az új könyvtári hálózat elemeit, jellemzőit.

Az informatikai képzés programozási része volt a témája **Csúri Péter** előadásának, amely tapasztalatai és a végzett hallgatók visszajelzései szerint a legnehezebb, leggyorsabban fejlődő, ám a későbbi munka során az egyik leghasznosabb területe az oktatásnak.

A következő húsz percben **Aranyi Zoltán** „Online keresés és Bibliometria” című internetes bemutatója során megtudhattuk, hogyan költhetünk el nagyobb összeget különböző adatbázisokban hasznos információk megszerzésére.

A Magyar Elektronikus Könyvtár történetének fontosabb állomásaival, majd újonnan indított programjaival ismertette meg a résztvevőket **Góczán Andrea**, a MEK könyvtárosa.

Ezt követően az egyetemi könyvtár feldolgozó részlegének csoportvezetője, **Körmöczy Rita** bemutatta a Corvina integrált könyvtári rendszer legfrissebb, 4-es verzióját, melyet a fejlesztés során tesztelhetett.

A találkozó két régi könyves témájú előadással zárult. Az elsőben magam - a Debreceni Református Kollégium könyvtárosa - ismertettem az intézmény rövid történetét, majd legújabb projektjét, az elektronikus gyűjteményt mutattam be.

Utolsó előadóként pedig **Németh Gábor**, az OSZK részeként működő, egykor a ciszterci rendhez tartozó zirci Reguly Antal Műemlékkönyvtár munkatársa rövid történelmi bemutató után a könyvtár jövőbeli feladatairól beszélt.

* * *

A konferencia oldott, családi hangulatban zajlott. A prezentációkkal kísért szakmai előadásokból sem hiányoztak a személyes megjegyzések, az egykor tanultak alkalmazására való hivatkozás. Befejezéséppen a rendezők felhívták figyelmünket a jubileumi alkalmakon túli rendszeres kapcsolattartás fontosságára.

Oláh Róbert
Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára

**Új Könyvtári modul bevezetése a
Szegedi Hittudományi Főiskola Könyvtárában**

Az idei év szeptemberében, a tanév kezdetével egy időben elindítottuk könyvtárunkban a **gépesített kölcsönzést**, melyre a „papíralapú”, tasakos kölcsönzés után tértünk át.

Könyvtárunk 1998 óta használja a Corvina (korábban Voyager) integrált könyvtári szoftvert. A rendszer moduláris, minden könyvtári munkafolyamatnak, így a kölcsönzésnek is megfelel egy modul.

Eddig az OPAC és a katalogizálási modult használtuk, az **állomány feldolgozottsága azonban mostanra elérte azt a szintet**, hogy az új modul bevezetése lehetségessé váljon.

A bevezetés megtervezése hónapokkal korábban elkezdődött. Már a gépi feldolgozás kezdetétől felkészítjük könyveinket a gépi kölcsönzésre: minden könyvbe ragasztunk vonalkódot. Most az olvasókat is egy vonalkóddal kell azonosítanunk. A legtöbb olvasónk főiskolai, egyetemi hallgató, így náluk a diákigazolvány egyben az olvasói kártya is. „Külsős” olvasóink, vagyis a városi olvasók számára készítettünk olvasói kártyát, amelyen ugyancsak található egy vonalkód. Nyáron az eddig beiratkozott olvasóink személyi adatait rögzítettük a gépi adatbázisba, és **kialakítottuk a „kölcsönzési politiká”-t**. A korábban kialakult olvasói típusokat megtartottuk, és rögzítettük az ADMIN modulban. A főiskola könyvtárának sajátosságai közé tartozik, hogy a hallgatók, az oktatók és a főiskola dolgozói különböző kölcsönzési feltételekkel rendelkeznek. Az utóbbi két csoportra más szabályok vonatkoznak: hosszabb időre és több könyvet kölcsönözhetnek. A levelezős hallgatóknak is engedményeket tettünk, hiszen legtöbbjük csak a konzultációk alkalmával jön Szegedre, így nekik is hosszabb kölcsönzési időt engedélyeztünk.

A rendszer összekapcsolja az olvasó és a könyv vonalkódját, és a következő tranzakciók elvégzésére alkalmas: könyv kiadása, visszavétele, hosszabbítás, előjegyzés. Mindezekhez elég az olvasóhoz tartozó és a könyvben, illetve könyvekben lévő vonalkód.

Az olvasó és a könyv vonalkódjának összekapcsolásáról készült információt a rendszer rögzíti, amely több helyen is megtalálható lesz. Az OPAC-ból elérhető információ tájékoztatást ad a felhasználónak arról, hogy a könyvet kölcsönözték-e, ha igen, akkor arról is, mikor jár le a kölcsönzés. Az olvasói adatbázisban figyelemmel kísérhetjük az olvasó kölcsönzéseit, ugyanitt láthatjuk, ha előjegyzése van egy könyvre, de azt is, ha késedelme, tartozása van. Ugyanakkor a bibliográfiai leírásban is - egy rekord szerkesztésekor - láthatók a példányadatról az előbb felsorolt adatok. A modul kezeli a bírságokat, felszólításokat. A felszólítások elkészítése egyszerű: a rendszer leválogatja a késedelmes olvasókat, és egy sablon segítségével a levél szövegét is elkészíti.

A gépi kölcsönzés bevezetésének az előnye, hogy **átláthatóbbá, „rendszerszerűbbé”** vált a kölcsönzés. Az átállás még nem sikerült teljesen. Nehézséget okozott, hogy az első évfolyamos hallgatók mindegyike nem kapta meg szeptember elején a diákigazolványát, így nem rendelkezett még vonalkóddal. Előzetesen abban állapodtunk meg, hogy ezeknél a hallgatóknál még a „papíralapú” kölcsönzést alkalmazzuk, azonban a párhuzamos használat megnehezítette a munkánkat, mert egy könyvet néha több helyen kellett megnéznünk (státusinformáció a gépben, illetve a cédulák között). A tapasztalatokból okulva a következő tanévben „ideiglenes olvasókártyákat” készítünk a diákigazolvánnyal nem rendelkező hallgatóknak, amelyeket aztán, ha megkapják a diákigazolványukat visszaadnak.

Az elmúlt két hónapban megismertük, gyakoroltuk a rendszer használatát, és a felmerülő nehézségekkel igyekeztünk szembenézni. Azt azonban olvasók és könyvtárosok egyaránt érezzük, hogy a gépi kölcsönzés bevezetésével a kölcsönzés folyamata egyszerűbbé, gyorsabbá, megbízhatóbbá vált.

Kövécsek Ildikó
Szegedi Hittudományi Főiskola Könyvtára

Beszámoló az Országos Széchényi Könyvtárban tartott szakmai napról

November 8-án a NKÖM Könyvtári Főosztálya és a Könyvtári Intézet módszertani konzultációs napot szervezett az OSZK-ban. Az eseményen a megyei, városi közművelődési könyvtárak munkatársai mellett szép számmal vettek részt az egyházi könyvtáros kollégák is.

A szakmai nap első előadását **dr. Skaliczki Judit** főosztályvezető asszony tartotta „**A könyvtári rendszer fejlesztése, egymásra épülő feladatok**” címmel. Bemutatta azokat a fejlesztési irányokat, törekvéseket, melyeket az 1997. évi CXL. törvény hatályba lépését követően, annak szellemében megvalósítottak, elindítottak. A nyilvános könyvtárak jegyzéke, ODR, informatikai technológiai fejlesztések mellett kiemelte a szolgáltatói együttműködések, olvasói hozzáférés növelés terén történt előrelépéseket is. Ezek alapján a közelmúlt feladata volt a kistelepülések könyvtári ellátásának javítása, az ezzel kapcsolatos jogszabályok, támogatási formák kialakítása, Könyvtári Szolgáltató Rendszer elindítása. A minisztérium további fejlesztési tervei között a nemzeti könyvtár korszerűvé tétele, a városi könyvtárak informatikai fejlesztése, az iskolai könyvtárak támogatása szerepel. Fontos feladatnak tartják a nem nyilvános könyvtárak bevonását a könyvtári rendszerbe.

Kopcsay Ágnes előadásában a jogszabályok változása miatt módosuló **nyilvános könyvtári jegyzékről** hallhattunk. Ismertette a nyilvános könyvtárak jegyzékébe kerüléshez szükséges feltételeket, a jelentkezés és elbírálás menetét. Felhívta a figyelmet azokra a leggyakrabban elkövetett hibákra, amelyek miatt kénytelenek voltak visszautasítani a felvételt. Első helyen a könyvtár alapításával, jogi dokumentációjával kapcsolatos hiányosságokat említette.

A harmadik előadásban **Amberg Eszter**, a Könyvtári Intézet munkatársa a közművelődési könyvtárak **érdekeltség-növelő támogatásával** kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat, határidőket ismertette. Ez az előadás az egyházi könyvtárakra vonatkozó információkat nem tartalmazott, hiszen mi nem a közművelődési könyvtárak keretéből, hanem a Könyvtári Főosztály saját forrásából kaptuk az érdekeltség-növelő támogatást, amíg kaptuk.

A konzultációs nap második részében tájékoztatókat hallottunk a muzeális könyvtári dokumentumokkal kapcsolatos új tudni- és tennivalókról.

Dr. Kenyéri Katalin áttekintette a **muzeális könyvtári dokumentumok kezeléséről szóló 22/2005 NKÖM rendeletet**, melynek hatálya kiterjed nyilvános és nem nyilvános könyvtárakra egyaránt. A muzeális dokumentumok köre jelentősen kitágult. A védett kéziratok köre a 18. század végéig terjed, a magyarországi nyomtatványok és hungarikumok pedig 1850-ig élveznek védeltséget. Ezek mellett muzeálisnak számít minden, amit a könyvtár archiválási céllal gyűjt (pl. köteles példányok, helyismereti, intézménytörténeti gyűjtemény, alkotó, tulajdonos előállítási technika miatt jelentős gyűjtemények, hagyatékok stb.), beleértve a nem nyomtatvány jellegű dokumentumformákat is (hang-, kép-, film-, video-, elektronikus dokumentum). A muzeális dokumentumokról külön nyilvántartást kell vezetni, részletes leírással, a muzeális jellemzőkkel. A kéziratokról, az 1700 előtti nyomtatványokról, az 1851 előtti magyarországi nyomtatványokról és hungarikumokról az OSZK felé jelentést kell tenni. A rendelet szabályozza, hogy ezeket a dokumentumokat milyen feltételekkel használhatják az olvasók, illetve a könyvtárak milyen időközönként kötelesek leltározni. A rendelet kimondja, hogy benne meghatározott feladatok ellátásának biztosítása a fenntartó kötelessége, de az éves támogatási keret terhére a NKÖM támogatja.

Rác Ágnes a **muzeális könyvtári dokumentumok új központi nyilvántartásának tervét és az OSZK ezzel kapcsolatos feladatait** ismertette. A tervek szerint a kötelező bejelentést a MOKKA-R katalóguson keresztül tehetnék meg az érintett könyvtárak, melybe előbb feltöltik az OSZK ide vonatkozó katalógusait, az RMNY és az RMK

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2005/4. sz.

---

elektronikus változatát. A muzeális dokumentumokat őrző könyvtárak felé nem határoznak meg határidőt a bejelentés teljesítésére, de szeretnék, ha a munka folyamatos lenne.

A szakmai nap zárásaként **Hegy Ádám** a **MOKKA-R** részéről a tervezett elektronikus nyilvántartási rendszer és a MOKKA-R technikai oldaláról közölt hasznos információkat.

Összességében hasznos, tartalmas konzultációs napon vehettünk részt. Sok olyan új információval gazdagodtunk, ami meghatározza a könyvtárainkban jelenleg folyó munkát, és a jövő munkatervét is befolyásolja majd. Sajnálatos, hogy a nap végén nem volt lehetőség a megfogalmazódott kérdések, problémák felvetésére, megvitatására. A szervezők ígérete szerint ezeket a szaksajtón és a könyvtáros levelezőlistákon keresztül tehetjük majd meg.

Baranya Péter
Veszprémi Érseki
Hittudományi Főiskola Könyvtára

Beszámoló a „Reprográfiai jogok és a tiltott fénymásolás” című előadásról (Budapest – 2005. november 8.)

2005. november 8-9-én került megrendezésre a **Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem** aulájában a **Felsőoktatási Tankönyv- és Szakkönyvvásár**. A két napos rendezvény első napján az érdeklődők a felsőoktatási tankönyvkiadásról és a használatról szóló konferencián vehettek részt. A második nap délutánja szekcióüléssel folytatódott, amelyen a reprográfiai jogok és a tiltott fénymásolás témakörben tartottak előadást az érintett szakterület képviselői.

Az előadás első részében **Vaskovics Péter**, a **Magyar Reprográfiai Szövetség** - <http://www.reprografia.hu> - igazgatója röviden ismertette a jogintézmény létrejöttét és működésének szükségességét. A szövetség tagszervezetekből áll, amelyet legnagyobb részben a **MASZRE**, a Magyar Szak- és Szépirodalmi Szerzők és Kiadók Reprográfiai Egyesülete - <http://www.maszre.hu/> - képvisel. További tagjai a **HUNGART** - <http://www.hungart.org/> - a Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület és az **ARTISJUS** Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület - <http://www.artisjus.hu/> - a zenei és irodalmi szerzői jogok közös jogkezelő szervezete. A szövetség feladata az irodalmi és szakirodalmi szerzőket, könyv- és folyóirat-kiadókat megillető jogdíjak felosztása. A jogdíjak az irodalmi és szakirodalmi művek magáncélú fénymásolásából vagy más hasonló módon (reprográfiával) történő sokszorosításából folynak be.

Az ülés második részében **Dr. Horváth Sándor Domonkos**, a győri Galgóczi Erzsébet Városi Könyvtár igazgatója, **könyvtárosi szemszögből** közelítette meg a reprográfia tárgykörét. Előadásában szubjektív véleményét ismertette arról, hogy milyen lélektani okok vezérlik az olvasókat a könyvtárakban és a könyvtárakon kívül található fénymásolókbá. A nagymennyiségű fénymásolás csökkentésére megoldásnak tartja a fénymásoltatás árának emelését, mely által már nem éri meg az olvasónak lemásoltatni a kívánt oldalakat. Konklúzióként megállapította, hogy papíralapú másolás mindig lesz, de nem ez jelenti a problémát, hanem a művek jogosulatlan nyilvánosságához közvetítése számítógépes hálózat (Internet) útján, amelyet a digitalizálás egyre szélesebb körű elterjedése is elősegít. Véleménye szerint mindez azonban nem a könyvtárakban történik, tehát a könyvtár nem helyszíne a jogsértő tevékenységeknek.

A záró előadásban **rendőrségi tájékoztatót** hallhattunk Szeged Város Rendőrkapitányságának képviselőjétől a folyamatban lévő eljárásokról. Megtudhattuk, hogy a büntető törvénykönyv szerint bűncselekménynek számít a művek másolással történő reprodukciója, ha az jelentős vagyoni hátrányt okoz, vagy üzletszerűen követik el. Az előadásban két konkrét bűntényről is hallhattunk, melyek a szerzői jogok megsértésére irányultak. Az egyik

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2005/4. sz.

---

bűncselekményt egy betéti társaság (Bt.), a másikat egy korlátolt felelősségű társaság (Kft.) által üzemeltetett fénymásoló szalon követte el.

Ajánlott weboldalak a szerzői és szomszédos jogok kezelését végző egyesületekről Magyarországon: <http://www.hpo.hu/url/szjog/szjog5.html>

<http://www.hpo.hu/szerzoijog/intezmenyek/magyar/>

Zsohouszky Márta
Sapientia Szerzetesi Hittudomány
Főiskola Könyvtára

A „Múzeumi könyvtárosok második találkozására” kapott meghívást az Egyházi Könyvtárak Egyesülése a győri Xantus János Múzeumba, november 14-én

A **múzeumi** könyvtárak és a **tudományos kutatóintézetek** könyvtárai az **egyházi** könyvtárakhoz hasonlóan sajátos helyet foglalnak el a magyar könyvtári rendszerben, s a rendszerváltásig különösen is a „futottak még” kategóriába tartoztak.

A **múzeumi könyvtárak 2004**-ben tartották első összejövetelüket, a házigazda és a kezdeményező a Nemzeti Múzeum könyvtára volt.

Idén a Magyar Nemzeti Múzeum Központi Könyvtárával karöltve a **győri Xantus János Múzeum** vállalta a **vendéglátó** szerepét, s az immár második találkozót azzal a nem is nagyon titkolt szándékkal szervezték meg, hogy egy, az Egyesülésünkhöz hasonló szervezet létrehozását szorgalmazzák.

A szakmai napot a **„Könyvtár, levéltár és múzeum együttműködése az egyházi gyűjteményekben”** címmel, **„Bemutatkozik az Egyházi Könyvtárak Egyesülése”** alcímmel hirdették meg a rendezők.

Az előadók **Skaliczki Judit**, a NKÖM Könyvtári Főosztály vezetője, **Püski Anikó**, a múzeumi könyvtári szakfelügyelet vezető szakfelügyelője, két kollégánk, **Berecz Ágnes** a Ráday Könyvtár és **Kiss Tamás** a győri Egyházmegyei Kincstár és Könyvtár vezetője voltak. Az Egyesülést – általában - magam mutattam be.

A program elején a megyei közgyűlés képviselőjében **Dr. Medgyasszay László**, a múzeum részéről **Perger Gyula** igazgató köszöntötte a résztvevőket, majd az előadások következtek. **Skaliczki Judit** a múzeumi könyvtárak helyzetéről, szerepéről, finanszírozásáról és jövőjéről beszélt, majd **Püski Anikó** ismertette a múzeumi könyvtári szakfelügyelet eddigi tevékenységét, tapasztalatait. Utána beszéltem egyesülésünkről, eddigi tevékenységünkről, majd **Berecz Ágnes** szólt az egy (közös) szervezeti kereten belüli együttműködési lehetőségekről. (Előadása olvasható az eke honlapján).

A résztvevők **Varga Attiláné** múzeumpedagógus vezetésével megnézhatték a Xantus János Múzeum kiállítását és a Rómer Flóris Múzeum Könyvtárát. Ebéd után látogatást tettek a győri Egyházmegyei Kincstár és Könyvtárban, ahol **Kiss Tamás** bemutatta a könyvtárat, a gyűjteményt, valamint az Apor-kiállítást.

A visszajelzésekből ítélve **„szereplésünk”**, az összejövetelen elhangzott előadások – különösen is Berecz Ágnes és Kiss Tamás előadása, amelyek egészen gyakorlati példákkal, a mindennapi munkánk során felvetődő problémák és az ezzel kapcsolatos lehetséges megoldások, gyakorlat ismertetésével vázolták egyházi könyvtári és egyesülési mindennapjainkat - valóban **segítségére lehetnek** a múzeumi könyvtáros kollégáknak.

Ásványi Ilona
Főapátsági Könyvtár, Pannonhalma

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2005/4. sz.

MOKKA-R Tagozat alapító üléséről

2005. november 17-én az OSZK-ban tartották a MOKKA Egyesület **MOKKA-R Tagozatának alakuló ülését**. A Magyar Országos Közös Katalógus – Régi Nyomtatványok (MOKKA-R) számítógépes projekt célja országos, sőt a Kárpát-medence egészére kiterjedő régi nyomtatvány lelőhelyjegyzék létrehozása és ilyen dokumentumok feldolgozásának a segítése.

A Tagozat - ismerve az egyházi könyvtárak értékes régi állományát - szeretne bennünket is bevonni a MOKKA-R-be. Ezért kaptak az egyházi könyvtárak is meghívót az alapítóülésre.

Dr. Monok István, az OSZK főigazgatója nyitotta meg az ülést. Elmondta, hogy a muzeális könyvtári dokumentumok bejelentési kötelezettségére vonatkozó nyilvántartás vezetése az OSZK feladata. A **bejelentési kötelezettség** időhatára a Magyarországon nyomtatott művek és a külföldi hungaricumok esetén egybeesik a MOKKA-R gyűjtőkörének időhatárával (1851 előtti kiadványok), így a két nyilvántartás a tagkönyvtárak esetén összekapcsolódhat.

A továbbiakban **Hegyí Ádám**, mutatta be a MOKKA-R-t, amely két részből áll: keresőfelületből (OPAC) és katalogizáló részből. Az OPAC interneten online ingyenesen elérhető, míg a szerkesztő rész csak a tagkönyvtárak által jelszóval használható. Az OPAC-kal lehetséges a közös katalógusban és csak egy adott könyvtár katalógusában is keresni. A keresés alapja lehet: a teljes szöveg, szerző, cím, kiadás helye, kiadás ideje, formátum, tárgyszó, nyelv, hivatkozás, raktári jelzet. (Korábban a possessorra is lehetett keresni, de az ülés úgy döntött, hogy komoly feldolgozó munka előzi meg sokszor az egyes possessorok kikutatását, ezért ezeket ne lehessen szabadon keresni.)

A MOKKA-R gyűjtőkörébe tartozik minden olyan nyomtatott dokumentum, amely 1851 előtt készült és jelenleg a Kárpát-medencében található és valamelyik tagkönyvtár állományában van.

Ezután került sor a tagozati könyvtárak bejegyzésére, akik lehetnek törzskönyvtárak, partnerkönyvtárak vagy résztvevő könyvtárak. Az egyházi könyvtárak közül többen kapcsolódnak a MOKKA-R projekthez partner, illetve résztvevő könyvtárként. Felvételüket az alábbi könyvtárak kérték: **Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, Magyar Ferences Könyvtár, Piarista Központi Könyvtár, a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára**. Az épülő adatbázisba adatokat szolgáltat továbbá a **Ráday Gyűjtemény** és a **kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár**. Természetesen a MOKKA-R Tagozatba a későbbiekben is kérhetik felvételüket régi könyvállománnyal rendelkező könyvtárak.

Az ülés kisebb módosítással elfogadta a betérjesztett ügyrendet, majd megválasztotta a tagozati elnököt és a tagozati projekt-szervezőt. Az elnöki feladatokat **Keveházi Katalin** látja majd el, a projekt-szervező a továbbiakban is **Hegyí Ádám** lesz.

Czékli Béla
Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár

Az idén 70 éves Magyar Könyvtárosok Egyesülete „A KÖNYVTÁRAK ÉS A KÖNYVTÁROSOK JÖVŐJE” címmel ünnepi konferenciát tartott 2005. november 25-én

Az ünnepi ülést az Országgyűlési Könyvtár meghívására a **Parlament épületében**, a Kongresszusi teremben rendezték meg.

A konferencia levezető elnöke **Mader Béla** MKE alelnök, a Szegedi Tudományegyetem, Egyetemi Könyvtár főigazgatója volt, aki a házelnök székéből vezette a konferenciát. „Isten ilyen magasra könyvtárost még nem emelt” - mondta az egybegyűlteknél...

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése

9090 Pannonhalma, Vár 1.

2005/4. sz.

Bakos Klára MKE elnök egy meglepő idézet-parafrazissal kezdte megnyitó beszédét: „Kísértet járja be Európát, az információs társadalom kísértete”*. Beszédében azt állította és bizonyította is, hogy a könyvtáros szakma egy progresszív szakma, majd arról beszélt, hogy a könyvtáros egyesület úgy ünnepli 70 éves múltját, hogy a jövőbe tekint.

Az első **előadók** – ugyanarról a témáról **M. J. Sjoerd Koopman**, az IFLA Szakmai tevékenységek koordinátora, valamint **Haraszi Pálné**, MKE alelnök, az Országgyűlési Könyvtár Képviselői Kutatószolgálatának vezetője voltak. Előadásuk címe: „Könyvtárak jövőképe a világban, szerepük a WSIS folyamatban”. Utánuk **Skaliczki Judit** fősztályvezető, (NKÖM Könyvtári Fősztály) következett „A magyar könyvtárpolitika jövőképe az Európai Unió következő költségvetési ciklusában című előadásával”. „A Magyar Könyvtárosok Egyesületének szerepe a könyvtárügy jelenének, jövőjének alakításában” témában **Bakos Klára**, az MKE elnöke, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Könyvtárának főigazgatója mondta el gondolatait, terveit. Ezután – könyvtárosi berkekben még viszonylag új módszerrel – panelbeszélgetés (kerekasztal) következett „Jövőképek: a nemzeti könyvtárban, a tudományos és szakkönyvtárakban, a felsőoktatási könyvtárakban és a közművelődési könyvtárakban” címmel. A **panelbeszélgetés** moderátora **Bartos Éva**, az MKE elnökségi tagja, a Könyvtári Intézet új igazgatója volt. A résztvevők: **Ambrus János** főigazgató, Országgyűlési Könyvtár, **Fodor Péter** főigazgató, FSZEK, **Murányi Lajos**, az MKE Tanácsának elnöke, a MTAK osztályvezetője, **Dippold Péter** tudományos igazgató, OSZK, **Ramháb Mária** igazgató, Katona József Megyei Könyvtár, **Tiszavári Ferencné** igazgató, Iparművészeti Múzeum Könyvtára, **Virágos Márta** főigazgató, Debreceni Egyetemi Könyvtár, **Bondor Erika** elnök, Könyvtárostanárok Egyesülete voltak.

Az ebédszünet alatt **poszter-előadásokat** olvashattak, láthattak a résztvevők.

A délutáni programban **Agnes Grebot** program-koordinátor beszélt a *CERTIDOC* projektről, majd a szomszédos országok magyar könyvtáros szervezetei mutatkoztak be egy újabb **panelbeszélgetés** keretében **Hegyközi Ilona** könyvtárvezető (Könyvtári Intézet) vezetésével. A résztvevők: **Hajnal Jenő**, a szerbia-montenegrói KAPOCS csoport koordinátora, **Halász Péter**, Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke, **Horváth S. Ilona**, a Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke, Kiss Jenő, a Romániai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke. Az angol, a cseh, a német, a spanyol és a szlovén könyvtárpolitikáról **Julie Robinson**, Nagybritannia, CILIP, nemzetközi titkár, **Jarmila Burgetová**, Csehország, a Könyvtárosegyesület volt elnöke, **Ulrike Lang**, Németország, a Bibliothek und Information International elnöke, **Elías Chumillas Jiménez**, Spanyolország, a budapesti Cervantes Intézet könyvtárosa, **Melita Ambrožič**, Szlovénia, a Könyvtárosegyesület elnöke. Utána **Vasas Livia**, az MKE-IKSZ képviselője az EBLIDA-nál, Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára, főigazgató „Az EBLIDA érdekérvényesítő tevékenysége a könyvtárakért az EU-ban”, majd **Zana Gabriella**, Európai Parlament Könyvtára, információs szakértő „Az Európai Bizottság és az Európai Parlament könyvtárai, az EUROLIB hálózat” címmel tartottak előadást. **Bakos Klára** elnöki zárszójával végződött a konferencia.

* Kiss Endre: A tudástársadalom tudásáról

„Kísértet járja be Európát, az információs társadalom kísértete – kell kezdenünk gondolatmenetünket egy ismert felkiáltás parafrazisával. A megváltoztatott kijelentésben mindenképpen közös az eredetivel a szóbanforgó jelenség érzékelési módja: a láthatatlan, ha tetszik, a lábujjhegyen jövő forradalom víziója, amely egyszerre hétköznapi és titokzatos, egyszerre pragmatikus és mitologikus. Az új világ ebben az érzékelésben már most jelen van, miközben a távoli jövőt is jelenti, minden jelenkori viszonylatot már most átértékel és megváltoztat, miközben nem söpri el azokat látványos gesztusokkal...”

Forrás: <http://www.evilonline.hu> vagy <http://www.pointernet.pds.hu>

Ásványi Ilona
Főapátsági Könyvtár, Pannonhalma

NAVA bemutató a Szabó Ervin Könyvtárban

Kovács András Bálint, a **Nemzeti Audiovizuális Archívum** igazgatója tartott bemutatót a NAVA munkájáról 2005. december 5-én a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban.

A NAVA műszaki fejlesztését 1999-ben kezdték meg a Műszaki Egyetemen, majd a Neumann János Digitális Könyvtár folytatta a munkát. A fejlesztés 2003-tól az Informatikai és Hírközlési Minisztériumhoz tartozik. 2004 decemberében fogadta el az Országgyűlés azt a törvényt, amely bizonyos műsorszolgáltatókat kötelespéldány-szolgáltatásra kötelezett, mivel az audiovizuális dokumentumok – csakúgy, mint a nyomtatottak – a kulturális örökség részét képezik, s mint ilyeneket meg kell őrizni és oktatási valamint kutatási célra hozzáférhetővé kell tenni. Mindez azt jelenti, hogy a MTV1, MTV2, a Duna TV, a TV2 és az RTL Klub **a saját gyártású, adásba került műsorait elküldi a NAVA számára**, ahol archiválják ezeket. Archiválásra kerül még ugyanígy a Kossuth, a Petőfi és a Bartók rádió műsora is.

A bemutatón röviden tájékoztattak bennünket a munkafolyamatokról is. Minden műsorfolyamot műsorszámokra darabolnak, az archiválandókat **kigyűjtik, digitalizálják**, majd az „archivátorok” feldolgozzák, vagyis **katalogizálják** ezeket. A tezaurusból kialakított, saját tárgyszavakat is rendelnek a leírásokhoz, így ezek alapján is utána lehet keresni a műsoroknak.

Az így kialakuló adatbázishoz bárki hozzáférhet, aki rendelkezik internet kapcsolattal. Magukat a műsorokat csak a regisztrált felhasználók (NAVA pontok) tudják megnézni. Ilyenek lehetnek a közgyűjtemények, a nyilvános könyvtárak és a felsőoktatási könyvtárak. A regisztráció nem jelent azonnali **automatikus hozzáférést** az adatbázishoz, a NAVA megvizsgálja minden jelentkezőnél egyenként a jogosultságot.

Azokban a **könyvtárakban**, amelyek így **NAVA pontokká váltak**, a kívánt műsorokat egyszerű Real Playerrel le lehet játszani. Csak a legjobb, televíziós minőséghez szükséges egyéb műszaki fejlesztés. Letöltésre nincs mód, viszont egyszerre 100 kliens csatlakozhat a rendszerre úgy, hogy a műsorokat le is játssza. A tervekben az 1000 felhasználó egyszerre való kiszolgálása szerepel.

Szintén a tervekben szerepel, hogy a Nemzeti Filmarchívum digitalizált filmjei és a Magyar Televízió teljes archívuma elérhető lesz a NAVA szerveréről.

A NAVA 2006. január 1-től archiválja a felsorolt 8 műsorszolgáltató valamennyi műsorát. E naptól kezdve lépteti be sorban a felhasználókat is.

Összegezve a hallottakat elmondhatjuk, hogy a Nemzeti Audiovizuális Archívumhoz való **hozzáférés biztosítása elsősorban a könyvtárak feladata lesz**. Lehet, hogy ez jelent némi plusz munkát, de ennél fontosabb, hogy a NAVA kialakításakor gondoltak a könyvtárakra, arra, hogy a könyvtárak alapfeladata eljuttatni a felhasználót a keresett információhoz. Az, aki a NAVA által archivált audiovizuális dokumentumot keres, nem valahova máshova fog menni, hanem felkeresi a legközelebbi könyvtárat.

Baranyai Béla
Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2005/4. sz.

*A Gyermek imádása (Museo Nacional del Prado)
– Federico Barocci*

„Pólyába takarta és jászolba fektette.” (Lk 2, 7)

Néhány soron belül három ízben jelenik meg Lukácsnál ez a szó, hogy „jászol.” Ismerve az evangélistát és stílusát is, ez mindenképpen gondolkodóba ejti az olvasót. Aligha férhet kétség ahhoz, hogy Lukács – szinte festőként – Máriának azt a tevékenységét állítja középpontba, amint az étkezéshez színültig rakja az üres kosarat. Érdeemes továbbgondolni: amennyiben a jászol, a vályú valóban arra használatos, hogy állatok eledelét tegyék bele, adódik a magyarázat, hogy Lukács – már Jézus földi életének első pillanatától fogva –, mint a világ étkét, a világ kenyerét állítja Őt elé. Szinte látjuk az állatoknak a szalmából készített almot, fölötte a búzalisztból sült lepényt, míg a jászolban – akár hófehér kenyharuhába

rejtetten – pólyába tekerve az élő, égből alászállott kenyeret. A jászol – mint szentségház előtt – úgy áll ott Mária, a pék, aki a kenyeret gyúrta. Mária már kezdettől fölismerte szerepét, amikor a Gondviselés az otthonától oly távol eső helyre, Betlehembe vezérelte, kijelölve számára a helyet, ahol gyermekét világra fogja hozni, Betlehemet, ami annyit jelent, a „Kenyér háza”. Azon az éjszakán tehát Mária révén kenyereskossárrá lesz ama nevezetes jászol, ezzel profétikusan előre vetítve Krisztusnak az áruulás estéjén megfogalmazott meghívását, amellyel az egész teremtett világhoz fordult: „Vegyétek és egyetek ebből mindnyájan: mert ez az én testem, amely értetek adatik.” (1 Kor 11,24).

Mária tartja tehát a kenyeret, de ennek korántsem csak spirituális jelentése van. Torzítanánk a képet, ha hallgatnánk a családja betevő falatjáért aggódó Máriáról, aki bizonyára kénytelen volt nap nap után megküzdeni a kenyérért, s talán keserves sirásra is fakadt, valahányszor nem sikerült ellátnia övét. Alighanem Jézus is felismerte olykor anyja tekintetében a kenyérhiány rettenetét, és a szinte önkívületi, ujjongó boldogságot, amikor omlós, meleg búzalepény hintette morzsáival a terítőt. Az evangéliumban ezért találunk utalást a kenyér ünneplésére, amelyet Jézus szétoszt és megsokszoroz, hogy a kézről kézre adott falat csillapítsa földön gubbasztó nincstelen sokaság éhségét, s végül a csoda maradéka tizenkét kosarat tölthessen meg. Ezért foglalta Jézus az Atyához forduló imádsága középpontjába a mindennapi kenyérré vonatkozó kérést, és ösztökél bennünket, hogy édesanyjához könyörögve kérjük közbenjárását a javak igazságos elosztásának kegyelméért; azért, hogy nepe egyetlen fiának se kelljen éhen maradnia.”

Don Tonino Bello: *Korunk asszonya, Mária –
Mária, a kenyér asszonya*